

FUNKCJA KOMPENSACYJNA PROCESU KARNEGO

Kacper Oleksy

FUNKCJA KOMPENSACYJNA PROCESU KARNEGO

Kacper Oleksy

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Stan prawny na 1 lutego 2024 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Paweł Wiliński

Wydawczyni

Monika Pawłowska

Redaktorka prowadząca

Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne

Anna Kunz

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-356-3

ISSN 1897-4392

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	13
Rozdział 1	
Historyczne źródła kompensacji w prawie i procesie karnym na tle przemian ustrojowych i społeczno-kulturowych	25
1. Ustalenia terminologiczne i założenia rysu historycznego kompensacji	25
2. Starożytność	32
3. Średniowiecze	42
4. Wczesna nowożytność (XVI–XVIII wiek)	47
5. Późna nowożytność (XIX–XX wiek)	50
6. Uwagi podsumowujące rys historyczny kompensacji	53
Rozdział 2	
Kompensacja z perspektywy filozoficzno-prawnej	55
1. Uwagi wstępne	55
2. Kompensacja jako indywidualna powinność	59
3. Kompensacja jako warunek społecznego ładu	67
4. Kompensacja jako element „transakcji wymiany”	78
5. Kompensacja a spór liberalizmu i komunitaryzmu	88
6. Próba podsumowania	105

Rozdział 3**Kompensacja w procesie karnym w standardach**

międzynarodowych i w ujęciu komparatystycznym	109
1. Uwagi wstępne	109
2. Międzynarodowe standardy dotyczące kompensacji oddziałujące na polskie prawo i proces karny	112
3. Rozwiązania kompensacyjne we francuskim procesie karnym	125
3.1. Zagadnienia systemowe	125
3.2. <i>Action civile</i>	133
3.3. Inne instytucje kompensacyjne	153
4. Rozwiązania kompensacyjne w angielskim procesie karnym	161
4.1. Zagadnienia systemowe	161
4.2. Procesowe mechanizmy kompensacji	170
5. Podsumowanie	179

Rozdział 4**Historyczne instytucje kompensacyjne w polskim prawie**

karnym <i>sensu largo</i>	181
1. Ogólne zagadnienia ewolucji kompensacji w polskiej procedurze karnej po 1918 roku	181
1.1. Uwagi wstępne	181
1.2. Główne kierunki przemian instytucji kompensacyjnych w kodyfikacjach z 1928 i 1969 roku	183
2. Powództwo cywilne	189
3. Odszkodowanie z urzędu	199
4. Umorzenie kompensacyjne	201

Rozdział 5**Instytucje kompensacyjne polskiego prawa karnego *sensu***

<i>largo</i>	215
1. Uwagi wstępne	215
1.1. Założenia i systematyka dalszych rozważań	215
1.2. Kompensacja a przedmiot procesu karnego	216
1.3. Kompensacja a status procesowy pokrzywdzonego ...	219

2. Środki kompensacyjne i procesowe aspekty ich orzekania	229
2.1. Zagadnienia ogólne	229
2.2. Materialno-procesowy i cywilnoprawny charakter środka z art. 46 § 1 k.k.	235
2.3. Problematyka procesowa wniosku kompensacyjnego	246
2.4. Orzekanie obowiązku naprawienia szkody z urzędu ...	256
2.5. Zabezpieczenie majątkowe jako środek gwarantujący skuteczną kompensację	258
2.6. Specyfika postępowania dowodowego w zakresie objętym wnioskiem kompensacyjnym	265
2.7. Rozstrzygnięcia sądu w przedmiocie wniosku kompensacyjnego i ich zaskarżanie	271
3. Postępowanie mediacyjne jako narzędzie osiągania kompensacji	289
4. Postępowania uregulowane w rozdziale 58 k.p.k. i ich związek z problematyką kompensacji	293
5. Państwowa kompensata dla ofiar niektórych czynów zabronionych	296
6. Realizacja międzynarodowych standardów kompensacji w prawie polskim – próba oceny	301

Rozdział 6

Wybrane zagadnienia kompensacji w sprawach o oszustwo w świetle badań aktowych	309
1. Uwagi wstępne. Cele i hipotezy badawcze	309
2. Metodyka badań aktowych	312
2.1. Wybrana do badań kategoria spraw – oszustwo (art. 286 § 1 k.k.)	312
2.2. Opis zastosowanej metody i techniki badań	315
2.3. Dobór próby badawczej	318
3. Wyniki badań aktowych	320
3.1. Ogólna prezentacja wyników	320
3.2. Studia przypadków	332
4. Praktyczne funkcjonowanie kompensacji w polskim procesie karnym – wnioski	338

Rozdział 7**Kompensacja a funkcje, modele i paradygmaty procesu**

karnego	341
1. Zasadność wyróżnienia funkcji kompensacyjnej procesu karnego	341
1.1. Uwaga wstępna	341
1.2. Znaczenia pojęcia „funkcja procesu karnego”	342
1.3. Propozycja własna	345
1.4. Funkcja kompensacyjna procesu karnego	352
2. Miejsce kompensacji w modelu procesu karnego	356
2.1. Pojęcia modelu procesu karnego i modelu kompensacji w procesie karnym	356
2.2. Interakcje między paradygmatem procesu karnego a modelem kompensacji w świetle aktualnych rozwiązań normatywnych (modelu procesu karnego)	368
2.3. Polski model kompensacji w procesie karnym na tle prawoporównawczym	374
2.4. Kompensacja a sprawiedliwość proceduralna procesu karnego	376
3. Kompensacja jako czynnik kształtowania i ewolucji modelu procesu karnego	391
3.1. Współczesne ujęcia modelu procesu karnego	391
3.2. Kompensacja wobec przemian modelu procesu karnego	403
Zakończenie	415
Bibliografia	433

WPROWADZENIE

Naukowe analizowanie prawa polskiego stanowi od kilkunastu lat, a szczególnie ostatnio, wyzwanie, i to mające niezbyt chlubną przyczynę. Skomplikowanie badanej materii nie bierze się bowiem wyłącznie ze złożoności regulowanych prawnie aspektów życia społecznego, ale wynika raczej z ciągłej zmienności prawa, nierządzącej się żadnym porządkiem czy zasadami. Zmiany te są powodowane, w różnych proporcjach, bieżącą potrzebą polityczną oraz wiarą w nadprzyrodzoną moc ustaw, rzekomo zdolnych do jednorazowego usuwania wszelkich problemów społecznych. Wynika z tych zmian nadmierna jurydyzacja („przeregulowanie”) życia społecznego, z jednoczesną niezdolnością państwa do egzekwowania tej regulacji, przez co prawo coraz częściej jest czymś pozornym¹. Ciągłe zmieniane przepisy są jak chmury z wiersza Wisławy Szymborskiej: „Nie obciążone pamięcią o niczym,/ unoszą się bez trudu nad faktami”². Zmiany normatywne nie są bowiem poprzedzane należyтыми badaniami, ich uzasadnienia nie wyjaśniają istoty projektowanych nowelizacji oraz zakładanych w nich celów, zaś rządzących nie interesuje nawet planowe i programowe badanie skutków wprowadzanych zmian, a jedyną wiedzę o nich zawdzięczamy oddolnemu trudowi podejmowanemu przez uczonych.

Opisany stan rzeczy w sposób szczególny dotyczy prawa karnego *sensu largo*, to jest zarówno prawa karnego materialnego, jak i prawa karnego procesowego. Jedną z publikacji poświęconych aktualnym problemom tej gałęzi prawa zatytułowano wręcz symptomatycznie *Zamęt w wymia-*

¹ J. Kochanowski, *Jurydyzacja życia*, „Palestra” 2002/7–8, *passim*.

² W. Szymborska, *Chmury* [w:] *Wiersze wybrane*, Kraków 2010, s. 332.

rze sprawiedliwości karnej³, w związku z bezprecedensowo destabilizującą prawo karne sekwencją zdarzeń legislacyjnych z lat 2015–2016⁴. Te i późniejsze zmiany omijały jednak zasadniczo instytucję środków kompensacyjnych, będących w centrum zainteresowań niniejszej pracy⁵, oraz powiązanych z tą problematyką unormowań procesowych i wykonawczych obowiązującej kodyfikacji karnej. Ułatwiło to niewątpliwie piszącemu te słowa przeprowadzenie badań w tym obszarze badań, mimo iż od początku przyświecały mu założenia metodologiczne mające zagwarantować wynikom tych prac względną odporność na skutki niestabilności przedmiotu badań prawoznawstwa ujmowanego tak, jak tradycyjnie postrzega go dogmatyka⁶. Zgodzić się trzeba bowiem z M. Rogacką-Rzewnicką, że niestabilność prawa jest poważną przeszkodą w diagnozowaniu jego stanu⁷. Odpowiedzią na to wyzwanie może być badanie tendencji w rozwoju prawa, a nie chwilowych jego postaci. W tym duchu należy – przywołując słowa A. Stelmachowskiego – badać nie tylko, czym jest prawo i jak powinno być stosowane, ale również „jak rozwiązuje się przy pomocy prawa problemy społeczne. Postawienie tego pytania doprowadzić może do rzeczywistej, a nie tylko sztucznej integracji prawoznawstwa z innymi naukami”⁸. Proponowane podejście może ponadto zagwarantować większą trwałość tworzonych opracowań naukowych.

³ T. Gardocka, D. Jagiełło, P. Herbowski (red.), *Zamęt w wymiarze sprawiedliwości karnej*, Warszawa 2016.

⁴ Chodzi o – odwracającą tzw. reformę kontradyktoryjną – ustawę z 11.03.2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 437).

⁵ Wprowadzone przez ustawę z 20.02.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny i niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 396).

⁶ Vide w tej kwestii S. Ehrlich, *O tak zwanej dogmatyce prawa (Pismo polemiczne z zakresu metodologii prawa)* [w:] *Studia z teorii prawa*, red. S. Ehrlich, Warszawa 1965, *passim*.

⁷ Tak stwierdza tytuł drugiego rozdziału pracy tejże autorki pt. *Proces karny w perspektywie ewolucji naukowej i współczesnych trendów rozwojowych*, Warszawa 2021, zawierającego obszernie, panoramiczne ujęcie problemu niestabilności prawa – jego przyczyn i skutków – szczególnie w sferze penalnej.

⁸ A. Stelmachowski (głos w dyskusji) [w:] *Zagadnienia metodologiczne prawoznawstwa*, red. J. Wróblewski, Wrocław 1982, s. 147.

Rozdział 1

HISTORYCZNE ŹRÓDŁA KOMPENSACJI W PRAWIE I PROCESIE KARNYM NA TLE PRZEMIAN USTROJOWYCH I SPOŁECZNO-KULTUROWYCH

1. Ustalenia terminologiczne i założenia rysu historycznego kompensacji

Na przedpolu dalszych rozważań wypada zdefiniować pojęcie kompensacji. Przez kompensację w prawie karnym *sensu largo* (tj. kompensację w znaczeniu karnoprawnym) rozumieć się będzie w monografii naprawienie szkód (majątkowych i niemajątkowych) wyrządzonych przestępstwem, następujące w związku z postępowaniem karnym w przedmiocie tego przestępstwa. Proponowane ujęcie pozwala objąć wszelkie, omówione w dalszym toku monografii, postaci kompensacji, mieszczące się w ramach kilku uogólnionych jej wariantów. Warianty te wyznaczono za pomocą dwóch kryteriów: momentu naprawienia szkody w relacji do toku postępowania karnego (przed jego wszczęciem, w jego trakcie, po jego zakończeniu) oraz inicjatywy i podstawy naprawienia szkody (dobrowolnego jej naprawienia przez obowiązanego, dobrowolnego jej naprawienia przez obowiązanego w wykonaniu orzeczenia lub ugody, naprawienia szkody w drodze egzekucji przeciwko obowiązanemu)¹.

¹ Pominięto tu kryterium, czy naprawienie szkody następuje na wniosek pokrzywdzonego, czy z urzędu – o ile jest to niezwykle istotne kryterium w toku procesu, to dla

Nieoczywisty może wydawać się związek naprawienia szkody z postępowaniem karnym przed jego wszczęciem, ale trzeba pamiętać, że sytuacja taka nie jest prawnie irrelevantna – powinna być bowiem co najmniej brana pod uwagę jako okoliczność wpływająca na wymiar kary, a nawet może stanowić podstawę niepodlegania karze i tym samym umorzenia postępowania². Takie rozumienie kompensacji w prawie karnym *sensu largo* wydaje się dla prawnika najbardziej intuicyjne. Istnieje również zdecydowanie szersze ujęcie pojęcia kompensacji³, niemniej ujęcie węższe wydaje się bardziej skonkretyzowanym przedmiotem badań, posiadającym pełne prawo obywatelstwa w nauce prawa karnego. Podkreślić bowiem trzeba, że niniejsza publikacja jest opracowaniem z zakresu prawa karnego, jakkolwiek nawiązania do innych dziedzin prawa (głównie prawa cywilnego), biorąc pod uwagę prywatnoprawną proveniencję wątków kompensacyjnych, będą niezbędne i nieuniknione.

Zaletą powyższego ustalenia terminologicznego jest jego przydatność w rozważaniach historycznych. Dość pojemna definicja kompensacji pozwala mówić o niej względnie niezależnie od uwarunkowań danej epoki, w której jest omawiana, pozwalając zarazem na ukazanie przemian tej prawnej instytucji również jako wytworu procesu dziejowego i panujących w danym czasie i miejscu okoliczności⁴. W każdej bowiem epoce prawo powstawać może zarówno z prawa wcześniejszego, jak i z okoliczności zupełnie pozaprawnych⁵. Wartość tak prowadzonych rozważań historycznych o prawie najcelniej podsumowywał J. Bardach, pisząc, że: „Historyzm właśnie pomaga uniknąć przekonania, jakże niebezpiecznego, o omnipotencji prawnej regulacji, ukazując miejsce prawa w ogólnym nurcie przemian, jego zmienność oraz tej zmienności uwarunkowania”⁶.

etapu przedprocesowego byłoby ono z obiektywnych przyczyn pozbawione desygnatów, zaś na etapie po zakończeniu procesu tryb wydania orzeczenia o naprawieniu szkody nie ma już takiego znaczenia.

² Zob. np. rozważania w rozdziale 7 pkt 2.2.

³ Vide E. Hryniewicz-Lach, *Ofiara...*, s. 183 i n., zwłaszcza s. 224 i n.

⁴ J. Bardach, *Themis a Clio, czyli o potrzebie podejścia historycznego w prawoznawstwie* [w:] *Themis a Clio, czyli Prawo a Historia*, J. Bardach, Warszawa 2001, s. 13–15.

⁵ G. Radbruch, *Filozofia...*, s. 100.

⁶ J. Bardach, *Themis...*, s. 18.

Dla uniknięcia niejasności pojęciowych należy jeszcze zaznaczyć, że w rozdziale niniejszym stosowana jest konwencja terminologiczna, zgodnie z którą pojęcia „przestępstwa” i „kary” są używane tylko we współczesnym znaczeniu tych terminów, a zatem zazwyczaj – ze względu na historyczny charakter rozdziału – są tu zastępowane opisowymi wyrażeniami w rodzaju „naganne zachowanie” oraz „środek reakcji” w zakresie odnoszącym się do najdawniejszych epok. Ich używanie w kontekście dalekiej przyszłości może bowiem być całkowicie mylące: dopiero w epoce nowożytnej zaczynają one być rozumiane w podobny do współczesnego sposób, stąd konieczna jest szczególna ostrożność w stosowaniu tych terminów w wywodach historyczno-prawnych⁷. Analogiczną konwencję zastosowano również w rozdziale 2 ze względu na bardziej abstrakcyjny charakter rozważań filozoficznych, które nie powinny być ograniczone konkretem normatywnie zagospodarowanych i określonych pojęć.

Zagadnienie kompensacji w prawie w perspektywie historycznej ma dość szczególną pozycję, bo jak pokażą dalsze wywody, ewolucję tego zbioru instytucji, który współcześnie nazywamy prawem karnym *sensu largo*, można powiązać ze zmianą stosunku do kompensacji jako środka reakcji na naganne, szkodliwe zachowania, oraz stopniowego ograniczania jej roli aż do powstania instytucji, którą nazywamy karą. Z perspektywy podmiotowej i proceduralnej zjawisko to wiązało się z transferem uprawnień dotyczących wymierzania sprawiedliwości z ofiary na wspólnotę społeczną, a wreszcie – państwo. W literaturze poświęconej ewolucji prawa karnego w systemie *common law* postawiono wręcz tezę, iż pozycja pokrzywdzonego przestępstwem i jego interesów, w tym interesu kompensacyjnego, jest zagadnieniem centralnym dla badania historycznego rozwoju prawa i procesu karnego, a w zasadzie – wyznacznikiem poszczególnych faz jego rozwoju. Jak pisze T. Kirchengast, wspomniane już stopniowe przenoszenie uprawnień składających się na *ius puniendi* z ofiary na państwo (oraz współczesny trend odwrotny) „zaświadcza o centralnym charakterze tematu ofiary w rozwoju prawa karnego i wymiaru sprawiedliwości. Wychwycone tu,

⁷ Podobnie M. Jońca, *Zemsta jako źródło represji karnej u starożytnych Greków* [w:] *Z dziejów afektu penalnego*, red. J. Utrat-Milecki, Warszawa 2014, s. 165.

zróznicowane aspekty uregulowania pozycji ofiary, sugerują, że ofiara, jako podmiot prawa, jest w istocie kluczem do naszego rozumienia prawa i procesu karnego⁸.

Będący istotnym kontekstem dla dziejów kompensacji problem pochodzenia i genezy kary to zagadnienie niezwykle złożone i kontrowersyjne⁹, a niniejszy wywód, choć opiera się na przyjmowanych w tym względzie stanowiskach, nie pretenduje siłą rzeczy do miana kompleksowego omówienia problemu, prezentując jedynie to, co z perspektywy tematu kompensacji najważniejsze. W większości literatury utrzymywany jest pogląd, że w pierwotnych społeczeństwach odpowiedzią na czyn człowieka wywołujący szkodę oraz spotykający się z ujemną oceną drugiego człowieka lub otoczenia była zemsta. Z naszej perspektywy często jej forma mogłaby być uważana za nieproporcjonalną (np. zabójstwo za kradzież zwierzęcia hodowlanego; „proporcjonalność zachodziła raczej tylko do stopnia oburzenia, jakie czyn przestępny wywołał”¹⁰), natomiast łatwo ją zrozumieć na najniższym, najbardziej biologicznym poziomie funkcjonowania człowieka – był to po prostu sposób uwolnienia frustracji związanej z czymś nagannym zachowaniem. Społeczeństwa pierwotne nie znały jeszcze sposobów skanalizowania i powstrzymania takiego destrukcyjnego i często działającego „na ślepo” uczucia¹¹.

Ogromne kontrowersje budziło w nauce zagadnienie, czy zemsta ta miała pierwotnie charakter prywatny (tj. wykonywana była przez pokrzywdzoną jednostkę), czy też może publiczny (tj. zemsty dokonywała wspólnota). Pogląd o ich równorzędnym charakterze i równoległym pojawieniu się oraz rozwoju wyrażał J. Makarewicz¹², jednak prezentowana przez niego analiza miała u podstaw założenie, że kara musi

⁸ T. Kirchengast, *The Victim in Criminal Law and Justice*, London 2006, s. 219.

⁹ Spośród wielu opracowań syntetyczny i odpowiadający współczesnemu stanowi badań wywód przedstawia J. Warylewski, *Kara. Podstawy filozoficzne i historyczne*, Gdańsk 2007, s. 86–98.

¹⁰ S. Płaza, *Historia prawa w Polsce na tle porównawczym. Część I: X–XVIII w.*, Kraków 2002, s. 395.

¹¹ Podobnie S. Płaza, *Historia...*, s. 395.

¹² J. Makarewicz, *Wstęp do filozofii prawa karnego w oparciu o podstawy historyczno-rozwojowe*, Lublin 2009, s. 252–253.

być państwowa (publiczna), co narzucało kierunek tejże analizy i jej finalne wnioski¹³. J. Makarewicz nazywał zemstę prywatną wyłącznie „surogatem kary”¹⁴. Pogląd J. Makarewicza jest współcześnie nie do utrzymania¹⁵ – wydaje się, że pierwotna była zemsta prywatna i to ona utrzymywała przez wieki dominujący charakter, przekształcając się stopniowo w zasadę proporcjonalnego odwetu, a następnie – w system kompozycyjny kar¹⁶, bezpośrednio już związany z kompensacją (przy czym zemsta, talion i kompozycja mogły istnieć równoległe). W ostatnich pracach penologów kwestionuje się wręcz tezę, że kara jest kontynuacją zemsty (publicznej lub prywatnej – bez znaczenia), podkreślając, że kara była raczej okiełznaniem zemsty i powinna być rozpatrywana jako kategoria kulturowa¹⁷.

Inni autorzy zwracają natomiast uwagę, że dopóki określone zachowania niepożądane występowały w ramach pierwotnych, niewielkich grup ludzkich, wystarczające były do reakcji na nie środki natury kompensacyjnej, a to dopiero zachowania pochodzące z obcych zbiorowości (z innej rodziny czy plemienia) prowokowały zachowania o charakterze zemsty. Jak pisze M. Delmas-Marty, „dopiero z chwilą, gdy zdarzenie jest traktowane jak agresja, jak wykroczenie pochodzące z zewnątrz, z innego klanu, odpowiedź na nie nabiera charakteru nacechowanego zemstą”¹⁸. Kulturowym świadectwem omawianego procesu i równoległego występowania zemsty, talionu i kompozycji jest nie tylko znaczna część najstarszych pomników prawa, których postanowienia poświęcone są często formom odwetu za szkodę lub formom jej naprawienia, ale również niezastąpione w celnym odmalowywaniu rzeczywistości społecznej źródła literackie. Wystarczy przypomnieć¹⁹ opis tarczy Achillesa

¹³ M. Wąsowicz, *Nurt socjologiczny w polskiej myśli prawnokarnej*, Warszawa 1989, s. 163–164.

¹⁴ J. Makarewicz, *Wstęp...*, s. 267.

¹⁵ Krytykę tego poglądu, również w oparciu o inne wypowiedzi J. Makarewicza, prowadzi W. Zalewski, *Sprawiedliwość naprawcza...*, s. 18–19.

¹⁶ R. Charles, *Histoire du droit pénal*, Paris 1976, s. 8–9.

¹⁷ J. Utrat-Milecki, *Podstawy penologii: teoria kary*, Warszawa 2006, s. 47–50.

¹⁸ M. Delmas-Marty, *Des victimes: repères pour une approche comparative*, „Revue de science criminelle” 1984, s. 209.

¹⁹ Przykład ten powołuje S. Grzybowski, *Dzieje prawa: opowieści, refleksje, rozważania*, Wrocław 1981, s. 49.

W publikacji przedstawiono od strony procesowej zagadnienie naprawienia szkód wyrządzonych przestępstwem, ukazując kompensację jako jedną z funkcji procesu karnego. Autor omówił szczegółowo m.in.:

- miejsce kompensacji w systemie prawa karnego *sensu largo* oraz w modelu współczesnego procesu karnego,
- tendencje kompensacyjne w rozwoju prawa i procesu karnego,
- środki prawne zapewniające kompensację – przede wszystkim uregulowane w Kodeksie karnym,
- wyniki badań praktyki stosowania środków kompensacyjnych w postępowaniu karnym.

Wskazał przy tym trudności w wykładni przepisów dotyczących środków kompensacyjnych w praktyce procesu karnego, proponując rozwiązania konkretnych problemów. Opracowanie odwołuje się do aktualnego stanu prawa oraz praktyki jego stosowania, ale zawiera również postulaty *de lege ferenda*.

Rozważania zawarte w publikacji zainteresują nie tylko przedstawicieli doktryny prawa, lecz także prawników praktyków – sędziów, prokuratorów, adwokatów i radców prawnych oraz aplikantów zawodów prawniczych.

Kacper Oleksy – doktor nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne; adwokat; naukowo i dydaktycznie związany z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego; autor publikacji dotyczących kompensacji w prawie i procesie karnym oraz innych zagadnień prawa karnego materialnego oraz procesowego.

9788383583563 W01P01

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8358-356-3

9 788383 583563

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

